

FOTO: LARS HOLM

Steen Grønbæk, EUC Midt

Lyttebøfferne er ude, når elever på EUC Midt undersøger, hvordan en hakkebøf lyder, mens den bliver stegt. Lyden skal blandt andet bruges til en "blinderestaurant".

Af Mikkel Kamp

Tre elever står bøjet over et stort komfur. De har formet en hakkebøf, lagt den på en pande med masser af olie og tændt komfuret. Nu venter de.

- Der sker ikke en skid! Jeg skruer op på ti, siger Kasper Poulsen, der holder en specialbygget mikrofon helt ned til panden.

Få sekunder senere viser komfuret, hvad det kan. Olien sprutter, bøffen bliver brun, og eleverne er helt stille, mens de optager lyden af bøffen, der steger.

Komfuret står i køkkenet på levnedsmiddelaftdelingen på EUC Midt i Viborg. Eleverne går på forløbet Det 10. trin. Her bliver de i løbet af et år forberedt til at tage en uddannelse inden for restaurationsbranchen. Sammen med elever fra fem andre skoler er de med i projektet Bryd Lydmuren, hvor lærere og elever undersøger lyde fra madlavningen og deres betydning for restaurationsgæsternes oplevelse. To lydkunstnere er tilknyttet projektet for at inspirere og lære eleverne om lydenes kvalitet.

Arbejdet munder ud i en stor lyd-event i Ridehuset i Århus. Her vil elever fra de seks skoler invitere nysgerrige århusianere på en særlig oplevelse.

Eleverne fra Viborg bidrager med en "blinderestaurant", hvor gæsterne bliver

ført ind i et mørkt rum udstyret med hovedtelefoner. Lydene i deres ører stammer blandt andet fra optagelsen af hakkebøffen på panden, men gæsterne bliver også udsat for små eksperimenter, hvor lydene ikke passer til den mad, de putter i munden. De får blandt andet en kogt gulerod, mens de hører lyden af en frisk, sprød gulerod, der bliver bidt i.

Tvunget til at tænke nyt

Da 17-årige Kasper Poulsen begyndte på Det 10. trin, tænkte han ikke meget på, hvordan bøffer lyder.

- Da jeg hørte om Bryd Lydmuren, syntes jeg, det var lidt mærkeligt. Det var ikke noget, jeg havde arbejdet med før. Faktisk havde jeg slet ikke tænkt over det. Men nu har jeg fået mere interesse for lyde og har fundet ud af, at de har stor effekt på os i hverdagen, siger han.

Dermed er han helt på linje med mange af sine studiekammerater og lærere på skolen. I restaurationsbranchen arbejder man dog allerede seriøst med lydene, forklarer Steen Grønbæk, der er leder for produktudviklingen på EUC Midt.

- En restaurant i London serverer for eksempel mad, der er o.k., men ikke noget særligt. Til gengæld bliver der hele tiden

Projekt Bryd Lydmuren

Elever fra fire erhvervsskoler og to ungdomsskoler i Jylland gennemfører fælles lydprojekter på tværs af skoleformerne. Målet er blandt andet at styrke de unges faglige, sociale og personlige kompetencer ved at samarbejde på tværs af institutionerne. Samtidig udforsker lærere og elever, hvordan nye lydmedier kan bruges i undervisningen.

spillet opera, hvilket giver en helt særlig stemning. Musikken er en del af den samlede oplevelse, og det gør et besøg specielt, siger han.

De kommende kokkelærlinge skal dog ikke nødvendigvis jonglere med lyde, når de kommer i praktik. Projektet har flere formål for skolen. Et af dem er at holde på eleverne.

- Vi er nødt til at tænke i nye baner. Hvis vi bare fortsætter, som vi plejer, så ved vi, hvad der sker. Så ender vi med at miste eleverne, fordi vi ikke har udviklet vores tilbud til dem, siger Steen Grønbæk.

Samtidig kan arbejdet med lydene åbne elevernes øjne og ører for, at der er flere aspekter i madlavning end at følge en opskrift.

- Vi prøver at tænke det kreative element ind i levnedsmiddel. Vi kan hurtigt komme til at kvæle kreativiteten i traditioner, hvis vi bare siger, at tingene skal gøres på en bestemt måde. Madlavning handler

Bøffen *bryder* lydmuren

Lyde har betydning for, hvordan kunder oplever et restaurantbesøg. Derfor arbejder elever på EUC Midt med køkken- og madlyde sammen med professionelle lydfolk. Andre erhvervsskoler og ungdomsskoler er også med i projektet, der kulminerer i en lyd-event i Århus.

netop om at finde på noget nyt, så her giver vi undervisningen et kreativt twist, siger Steen Grønbæk, der mener, arbejdet kan give positiv afsmittning på de andre fag.

- Det giver eleverne en oplevelse ud over det sædvanlige. Når eleverne får fede oplevelser, er det med til at skabe et læringsrum, hvor de er meget motiverede. Det gør det nemmere at lære – også om andre emner end lyd, siger Steen Grønbæk.

Lyde i portfolio

Projektet med lydene kom på et belejligt tidspunkt. Skolen skal arbejde med portfolio efter sommerferien og vil gerne dokumentere elevernes arbejde på andre måder end ved at skrive.

- Vi lærer af vores erfaringer med Bryd Lydmuren, så vi er klar til at kombinere det skriftlige med lyd. Eleverne kan for eksempel indtale deres erfaringer, så vi kan høre dem. Det stiller krav til underviserne om at kunne bruge mediet. De skal vænne sig til at lytte i stedet for at læse elevernes produkter – og kunne vurdere et produkt, de har lyttet til, siger han.

Lærerne gik så småt i gang med at forberede projektet i november. De var på kursus i at bruge optageudstyret og et program til lydredigering. Fra januar har lydene været en integreret del af undervisningen. Det stiller krav til lærerne.

- De skal kunne se fordelene ved det. Det er underviserne, der driver værket ved at

tænke optagelserne ind rent pædagogisk. Det skal bruges som en del af undervisningen, ellers kan det være lige meget, siger Steen Grønbæk.

Lige nu kan Mette Poulsen på 17 år sagtens se fordelene ved projektet. I køkkenet i Viborg har hun spurgt sig selv, om boller siger lyde, når de bliver bagt i ovnen. Derfor har hun placeret en mikrofon i en klump dej, puttet den i ovnen og via en harddisk-optager lytter hun intenst.

- Nu siger det noget. Det knaser lidt, men det er lidt svært at høre, konstaterer hun, inden hun går hen for at lytte til lyden af køkkenredskaber, der bliver spillet på med en grydeske. ■

Der er fede toner i et køkken

En skægget mand knipser med pegefingern mod et aflangt grydelåg, inden han kører låget frem og tilbage foran sine øre. Han lytter intenst, indtil tonen klinger ud. Manden hedder Christian Dietrichsen. Han er musiker og spiller blandt andet i bandet The Kitchen Orchestra, der spiller eksperimenterende musik på køkkenredskaber, mens de laver mad. Christian Dietrichsen er den ene af to lydkunstnere, som er tilknyttet projektet Bryd Lydmuren.

Hvad kan du som musiker bidrage med på en teknisk skole?

- Jeg sørger for, at eleverne laver noget selv. De skal tage den skabende rolle på sig. Jeg giver nogle indspark om lyd, så eleverne får kvalitetsbegreber, hvor de kan vurdere, om en lyd er god eller dårlig. De lærer at vurdere, om lyden af en gulerod, der bliver bidt i, fungerer eller ej, siger han.

Hvorfor er det relevant?

- Eleverne får en bevidsthed om, at vi alle sammen omgiver os med lyd til daglig. Mad er ikke kun smag og lugt, men man lærer normalt ikke at bruge lyden som værktøj.

Hvorfor er du selv fascineret af køkkenlyde?

- Der er masser af fede toner i et køkken.

Det er spændende at udfordre musik, som ikke er så stiliseret. Musik handler ikke nødvendigvis om, at man skal spille rene toner på rigtige instrumenter. Det handler om indlevelse, og det kan man sagtens opnå med køkkenredskaber, siger Christian Dietrichsen.

